

Η ΧΗΡΑ

ΚΩΜΙΚΟΣ ΜΟΝΟΛΟΓΟΣ

[Ἡ Σκηνὴ παριστᾷ δωμάτιον πλουσίως διεσκευασμένον. Εἰς τὸ βάθος θύρα· ἀριστερᾷ παράθυρον καὶ παρ' αὐτῷ κάτοπτρον καὶ εἴδη γυναικείου καλλωπισμοῦ. Ἐπὶ σκηνῆς καθίσματα. Εἰς τὸ μέσον τράπεζα μετὰ βιβλίων].

ΛΟΥΚΙΑ μελανειμονοῦσα

Αἶχ! ἄχ μ ο ν - σ ι έ ρ Μενέλαε, ποῦ εἶσαι μακαρίτη
Νὰ ἴδῃς τὴν ταλαίπωρον Λουκίαν σου πῶς φρίττει,
Καὶ κλαίει καὶ ὀδύρεται καὶ κόπτεται καὶ στένει,
Καὶ πῶς γοργῶ τῷ βήματι εἰς μαῦρον μνήμα βαίνει.
Τρεῖς μῆνας χήρα ἔρημος τὸν κόσμον ἐστερήθην,
Τὸ πᾶν, τὸ πᾶν ἐμίσησα, παρ' ὅλων ἐμισήθην,
Καὶ ἤδη φεῦ! δὲν σκέπτομαι εἰμὴ μόνον καὶ μόνον
Ἵνα διέλθω κλαίουσα τοῦ βίου μου τὸν χρόνον.

(κλαίει)

Πῶς νὰ ξεχάσω, λέγετε, πῶς τὸν Μενέλαόν μου;
Ζολί μου τὸν ὠνόμαζον καὶ μ' ἔλεγε - Μ ι ν ὶ ὁ ν μου.
Μὲ ἔτρεφεν ὁ ἔρως του καὶ ἐγὼ τὸν ἔρωτά μου
Θερμῶς ἐξωτερίκευον μὲ τὰ φιλήματά μου.
-Λουκία, ἄχ! — τί ἔπαθες λοιπόν, Μενέλαέ μου;
-Ρί ε ν - ν τί - τ ο ὐ ἀγάπη μου! - Μὰ καὶ ἔχεις... 'πέ μου.
"Αν ἀσθενῆς ἴδου καὶ ἐγὼ μαζύ σου θ' ἀσθενήσω,
"Αν ἀποθάνῃς καὶ ἐγὼ μὲ σὲ θὰ τελευτήσω.
Καὶ ἂν ἀκόμη ἔτι ζῶ θὰ με ἐλέγξῃ ποῖος!
Καὶ μετὰ τόσα βάσανα εἶναι γλυκὺς ὁ βίος!
Μοὶ ἔλεγε :- Σὲ ἀγαπῶ! ὁ ἔρως σου μοῦ φέρει
Εἰς τὴν καρδίαν σπαραγμούς! — "Αχ πόσον ὑποφέρει

Ὁ ἀγαπῶν ! . . Λοιπὸν ἰδοὺ ἐκ τούτου οἱ παλμοί μου,
 Οἱ πόνοι τῆς καρδίας μου, οἱ μαῦροι στεναγμοί μου.
 Καὶ τότε ἐγὼ τῷ ἔλεγον μὲ δάκρυ εἰς τὸ ὄμμα :
 Ὁρκίζομαι νὰ σ' ἀγαπῶ κ' ὑπὸ τὴν γῆν ἀκόμα.
 Καὶ μήπως δὲν ἐτήρησα τὸν λόγον μου φρονεῖτε ;
 Τί μειδιᾶτε, κύριοι, καὶ τί παρατηρεῖτε
 Εἰρωνικῶς τὴν οὕτω πως σκληρῶς δοκιμασθεῖσαν
 Κ' εἰς ἡλικίαν νεαρὰν τὰ μαῦρα ἐνδυθεῖσαν ;
 Τὰ μαῦρα, ναί, ποῦ δι' αὐτὰ πολλοὶ μὲ σχολιάζουν
 Καὶ λέγουν πῶς τα ἔβαλα γιατί πολὺ μοῦ μοιάζουν -

(μετὰ μικρὸν)

Μὰ γιὰ νὰ ἰδῶ μοῦ μοιάζουνε ὅπως μοῦ λέν ς' τ' ἀλήθεια ;
 (ἐγειρομένη καὶ παρατηροῦσα εἰς τὸν καθρέπτην)

Μπα ! Δὲν βαρυνέσθε, ἀδελφέ, ποῦ μοιάζουν.. κολοκύθια !
 Εἶναι πολκάκι τάχα αὐτὸ ς' τὸ ἰδικόν μου σῶμα,
 Ἄφου Λουκίαι ἑκατὸν χωροῦνε μέσα ἀκόμα ;
 Ἄ ! ποῦ νὰ ὀφесαι Ὁδραί, δὲν εἶχες διόλου γούστο
 Ὅταν τὰ μέτρα ἔπερνες καὶ ἔκοπτες τὸν μποῦστο
 Γιὰ ἔδετε φούσκα μανικλοῦ σὰν ἀλευριοῦ τσουβάλι,
 Γιὰ δὲς λαιμοῦ ξεχειλῶμα, γιὰ ἔδετε πλάτης χάλι !
 Ἄμ' καὶ ἡ φούστα, ἔννοια σου, δὲν πάει παρὰ πίσω !
 Ἄ ! πάει πλέον ς' τὴν Ὁδραί δὲν θὰ ξαναπατήσω.
 Ἀλλὰ κλ' αὐτὴ ἡ Καρδινάλ τὸ ἔχει ρόδο κάνει
 Μὲ τοὺς χονδροκορσέδες τῆς ποῦ ἔμαθε νὰ φτειάνη.
 Ὅριστε ! εἶναι αὐτὸς κορσὲς γιὰ τὴ δική μου μέση,
 Ἄφου μπορεῖ κι' ὁ Μοσιου-Τζώρτζ ἀκόμη νὰ χωρέσῃ ;
 Θὰ τὴν ἀλλάξω καὶ αὐτὴν . . . Ἄς εἶναι ὅμως τώρα :
 Τί ἔλεγα πρωτότερα μὲ πόνον τόση ὥρα ; . . .

(σκέπτεται ἐπὶ μικρὸν)

Ἄ ! ναί, γιὰ τὸν Μενέλαον. Τρεῖς ἔχω τώρα μῆνας
 Ποῦ εἶμαι ξένη παντελῶς δι' ὅλης τῆς Ἀθήνας.
 Τὸ Φάληρον μὲ ἔχασε, τὸ θέατρον ἐπίσης.
 Ἄν ἦσαι χήρα δὲν μπορεῖς ἐστὶ δρόμο νὰ πατήσῃς.
 Ὁ ἕνας λέγει τὸ κοντὸ κι' ὁ ἄλλος τὸ μακρὺ του,
 Εἰς βάρος ὅλα πάντοτε συζύγου μακαρίτου.

Πηγαίνεις εἰς τὰ Μέθανα τὸν βίον σου ν' ἀλλάξης·
 Ἄπ' τοὺς νταντήδες γύρω σου ἀκοῦς τὰ ἐξ ἀμάξης.
 Πηγαίνεις εἰς τὸ Φάληρον, σοῦ ψάλλουν πάλι τόσα
 Ποῦ οὔτε χήρας δὲν μπορεῖ νὰ τὰ προφέρῃ γλῶσσα.
 Καὶ δι' αὐτὸ οὔτε λουτρά δὲν ἔκαμα ἀκόμα
 Καὶ ζῇ ἀλλὰ μαραίνεται τὸ τρυφερόν μου σῶμα.

(μετὰ μικρόν)

Τί ; ζῶ ἐγώ, ἐνῶ αὐτὸν ἡ γῆ καλύπτει κρύα ;
 Νὰ ζῇ κανεὶς ἢ νὰ μὴ ζῇ ; Ἴδου ἡ ἀπορία !
 Ἄ ! ὄχι· προτιμώτερον κ' ἐγὼ νὰ τελευτήσω
 Παρὰ ὡς χήρα ἔρημος τὸν βίον μου νὰ ζήσω.

(ἀποφασιστικῶς)

Θὰ ἀποθάνω, ναί, ἐμπρός...

(λαμβάνουσα φιάλην ψιμυθίου)

Ἐσὺ ψιμυθίόν μου,

Ὅπερ συχνὰ ἐλάμπρυνες τ' ὥρατον πρόσωπόν μου,
 Σὺ δός μου καὶ τὸν θάνατον. Πρὸς χάριν του καὶ μόνον
 Ἴδου, ζητῶ ἀνάπαυσιν καὶ βάλσαμον τῶν πόνων.

(δοκιμάζει νὰ πῇ τὸ δηλητήριο ἀλλ' ἀναχαιτίζεται)

Μὰ ὄχι, ὄχι· ἄς σκεφθῶ καλὰ καλὰ τί κάνω
 Καὶ ἔχω ἔπειτα καιρὸν καὶ τρόπον ν' ἀποθάνω.

(σκέπτεται)

Ν' αὐτοκτονήσω ; Κ' ἔπειτα ; Ἀλλοίμονον, Λουκία,
 Τί θὰ σοῦ ψάλλῃ ἡ καλὴ δημοσιογραφία.

Ἐδῶ ὅπως οἱ ρέπορτερ τὸ ἔχουν καταντήσῃ
 Δὲν εἶνε κύριος κανεὶς καὶ νὰ αὐτοκτονήσῃ !
 Σκοτώνεσαι ὡς ὑποστὰς χρηματικὴν ζημίαν,
 Αὐτοκτονεῖς ὡς ἀσθενῶν ἀσθένειαν βαρεῖαν,
 Αὐτόχειρ πίπτεις ἐκζητῶν ἀνάπαυσιν τῶν πόνων,
 Εἶσαι παιδίον, ἔφηβος ἢ ἐννενῆντα χρόνων,
 Οἱ ρέπορτερ τὰ πράγματα πολὺ δὲν βασανίζουν
 Καὶ ἐν χορῷ οἱ φίλτατοι εὐθὺς σέ ξεφουρνίζουν :

(ὥσῃ ἀναγινώσκουσα)

« — Ἡ δεῖνα (καὶ ἡ δεῖνα αὐτὴ εἶν' ἐβδομηῆντα χρόνων)
 » Μὴ δυνάμενη ν' ἀντιστῇ 'ς τοῦ ἔρωτος τὸν πόνον

» Τὸν βίον της κατέστρεψε δηλητηριασθεῖσα
 » Ἡ ἀπὸ βράχου τῆς ἀκτῆς εἰς κύματα ριφθεῖσα ».

(φυσικῶς)

Καὶ ἔπειτα νὰ ὑποστῶ φρικῶδη νεκροψίαν
 Ὡς ὅτου τοῦ θανάτου μου ἀνεύρουν τὴν αἰτίαν,
 Νὰ μὲ διαμελίσωσιν οἱ ἱατροί . . . τί φρίκη!
 Ὡ! εἶναι μετὰ θάνατον φρικῶδης καταδίκη.
 Καὶ νὰ σκεφθῶ ὅτι τ' ἄβρὰ τοῦ σώματός μου μέρη
 Εἰς τὸ Χημεῖον ἱατρὸς ἀνάλγητος θὰ φέρῃ
 Καὶ πρὸ τοσούτων φοιτητῶν μετ' ἄκρας ψυχραιμίας
 Θὰ κάμῃ σάλτσαν φανικοῦ ὀξέως καὶ Λουκίας . . .
 Ἄ! ὄχι, δὲν αὐτοκτονῶ . . . ἐμπρός, ψιμμυθιόν μου,
 Μὴ φαρμακώσης τὴν ζωὴν ἀλλὰ . . . τὸ πρόσωπόν μου.
 (ἔρχεται πρὸ τοῦ καθρέπτου καὶ ψιμμυθιοῦται ἐξακολουθοῦσα:)

Πῶς κατεβλήθην! Ὡ Θεέ . . . Εἰς νέαν ἡλικίαν
 Τὰ πάντα νὰ μοὶ κάμνωσι κακὸν καὶ ἀηδίαν.
 Ἐμίσησα καλλωπισμοὺς καὶ κάλλη καὶ ἐπιδείξεις,
 Καὶ ἂν πρὸς τοῦτο, κύριοι, ζητεῖτε ἀποδείξεις,
 Σ' τοῦ Μενελάου τὴν ψυχὴν καὶ εἰς τὴν ἰδικήν μου.
 Ὅμνῶ ὅτι εἰς κάτοπτρον δὲν βλέπω τὴν μορφὴν μου.
 (ἀποσύρεται τοῦ κατόπτρου καὶ πλησιάζει εἰς τὸ παράθυρον)

Ἄπ' τὸ παράθυρον αὐτὸ καθ' ὅλους τοὺς τρεῖς μῆνας
 Μίαν φορὰν ἠτένισα καὶ μόνον τὰς Ἀθήνας.
 Ἄ! ὄχι, ἄλλη μὲν φορὰ, καὶ ἄλλη μία πάλι
 Ποῦ πῆγα εἰς τὴν μοδίστα μου τὸν μπουστο νὰ προβάλλῃ
 Κι' ἀκόμη ἄλλη μὲν φορὰ εἰς τῆς μαμῆς τὸ σπῆτι,
 Καὶ μὲν εἰς τοῦ δικηγόρου μου καὶ μία εἰς τοῦ Σπουργίτη
 Καὶ μία εἰς τοῦ Λεύκοβιτς ποῦ πῆγα νὰ μοῦ βάλῃ
 Τὸ δόντι ποῦ μοῦ ἔπεσε . . . Κι' ἀκόμα μία ἄλλη
 Ποῦ πῆγα εἰς τοῦ θείου μου, καὶ μία εἰς τὴν Μαλβίνα
 Καὶ μία εἰς τὴν Ἀρτέμιδα καὶ μία εἰς τὴν Κατίνα,
 Καὶ μία εἰς τοῦ ἐμπόρου μου καὶ μία εἰς τοῦ γαμβροῦ μου,
 Καὶ μία εἰς τοῦ τσαγγάρη μου καὶ μὲν εἰς τοῦ πεθεροῦ μου,
 Καὶ μία εἰς τὸ Ζάππειον καὶ μία εἰς τὸ Θησεῖον
 Καὶ ἄλλη μὲν μοῦ φαίνεται εἰς τὸ νεκροταφεῖον,

Ποῦ ἔκαμα μνημόσυνον, θαρρῶ, τοῦ μακαρίτη·
 Τῆς ἄλλαις 'μέραις βῆμα νά, δὲν ἔκαμ' ἀπ' τὸ σπῆτι.
 (ἀνοίγει τὸ παράθυρον)

'Εδῶ εἰς τὸ παράθυρον περνῶ τὰς ὥρας μόνον
 Καὶ κλαίω τὸν Μενέλαον μὲ θλίψιν καὶ μὲ πόνον
 (ἀπομάσσει ἐν δάκρυ καὶ λαμβάνει βιβλίον)

'Ιδοὺ αἱ δέκα ἐντολαί, αὐτὰς ἃς μελετήσω
 Καὶ ἴσως τὴν ἀνίαν μου στιγμὴν διασκορπίσω.
 (ἀναγινώσκει)

«'Αγάπα τὸν πλησίον σου ὡς ἐαυτόν» ὠραῖα !
 Τί εὐμορφη ἀληθινὰ θρησκευτικὴ ἰδέα !
 (βλέπουσα ἔξω)

Πάλιν αὐτὸς. . . τί διάβολο ! . . . Καὶ ὅλο μὲ κυττάζει·
 'Α, τὸν καυμένον· θὰ πονῇ καὶ δι' αὐτὸ στενάζει.
 'Α, τὸν πτωχὸν Σθενέλαον 'Αλμέτην. . . τ' ὄνομά του
 Τυχαίως τὸ ἐγνώρισα καὶ τὸ ἐπάγγελμα του.
 Λέγω τυχαίως καὶ μ' αὐτὸ καθεὶς ἃς ἐννοήσῃ
 "Οτι ποτὲ γὰρ τὸν γιατρὸ δὲν ἔχω ἐρωτήσει.
 (μετὰ μικρὸν)

Μὰ πῶς με βλέπει . . 'Αρά γε μὲ ἀγαπᾷ ; Λουκία,
 "Οτ' εἶσαι χήρα ἐνθυμοῦ καὶ ἄφησε τ' ἄστεϊα.
 (μετ' ὀλίγον)

Ναί, εἶμαι χήρα, κύριοι, πλὴν τοῦτο τί σημαίνει ;
 Ἡ χήρα ἀπαγορεύεται νὰ εἶν' ἐρωτευμένη ;

Μὰ πάλι ἂν δὲν μ' ἀγαπᾷ τί θέλει νύχτα μέρα
 'Απὸ τὸν δρόμον νὰ περνᾷ, νὰ βλέπῃ ἐδῶ πέρα ;
 'Αφ' ὅτου ἔθαψα νεκρὸν τὸν πρῶτον μακαρίτη
 Δέκα φοραὶς εἰς τὸ λεπτὸ περνᾷ ἀπὸ τὸ σπῆτι
 (βλέπουσα ἔξω)

Μὰ νὰ τὸς πάλιν πῶς κυττᾷ . . . καὶ τί ὠραῖος εἶναι !
 Φύγε, Λουκία, ἀπ' ἐδῶ "Οχι, Λουκία, μείνε.
 «'Αγάπα τὸν πλησίον σου» δὲν λέγει τὸ βιβλίον ;
 Λοιπὸν ἐγὼ πῶς θ' ἀρνηθῶ ἀγάπην τοῦ πλησίον ;

Μὰ τί λοιπόν, τὸν ἀγαπῶ ; Ἄ ! ὄχι, δὲν πιστεύω,
 Ἄν καὶ ἀρχίζω δι' αὐτὸ πολὺ νὰ ὑποπτεύω,
 Γιατὶ ὁ νοῦς μου πάντοτε χωρὶς νὰ τὸ θελήσῃ
 Ἄπ' τὸν Ἀλμέτην δὲν ἔμπορεῖ στιγμὴν νὰ ξεκολλήσῃ.

(μετὰ μικρὸν)

Μὰ πῶς ; τὸν πρῶτον σύζυγον μπορῶ νὰ λησμονήσω
 Καὶ μετὰ μῆνας μόνον τρεῖς καινούργιον ν' ἀγαπήσω ;
 Ὅχι, καλὲ. Ἔτσι θαρρεῖς ἀνάβουνε τὰ στήθεια ;
 Τ' εἶν' ἡ καρδιά κολοκυθὰ νὰ κάνῃ κολοκύθια ;

(βλέπουσα ἔξω)

Ἀλλὰ ἰδέτε τον· γελᾷ καὶ μὲ κυττᾷ συγχρόνως·
 Στενάζει τώρα . . . Ἄχ πικρὸς τὸν βραχνίζει πόνος .
 Καλὲ, αὐτὸς μὲ ἀγαπᾷ· νά, ὁ πτωχὸς δακρύζει
 Ἄχ ! ἡ πολλὴ σκληρότης μου φρικτὰ τὸν βασανίζει

(Σκεπτομένη)

Ἐὰν τοῦ ἔλεγον ; . . . Μὰ πῶς ; . . . Ἄ ! ὄχι, δὲν συμφέρει·
 Ἄλλ' ὁ πτωχὸς μὲ ἀγαπᾷ καὶ πάσχει κ' ὑποφέρει.
 Ἰδοὺ ἀρχίζω καὶ ἐγὼ νὰ συγκινοῦμαι τώρα . . .
 Ἀλλὰ λοιπόν τί ἔπαθες, Λουκία ; . . . Νά, ἡ ὥρα
 Νὰ ἦσαι μὲ τὸν ἱατρὸν τρελλὰ ἐρωτευμένη·

(μετὰ μικρὸν)

Αἶ, καὶ ἂν ἡμαί, κύριοι, τί τάχα, τί σημαίνει ;
 Νὰ ὑποκύψω ; . . . ν' ἀντιστῶ ; Πόσον ὠραῖος εἶναι !
 Θὰ φύγῃ . . . ἐτοιμάζεται . . Νὰ τὸν φωνάξω (φωνάζει) Μεῖνε.
 Μὲ ἤκουσε . . . παρατηρεῖ . . Θεέ, βοήθησόν με
 Καὶ σὺ βιβλίον ἅγιον ἔλθε καὶ φώτισόν με.

(ἀνοίγει τὸ βιβλίον καὶ ἀναγινώσκει)

« Ἀγάπα τὸν πλησίον σου »

(ρίπτουσα τὸ βιβλίον) Καὶ τίς εἶν' ὁ πλησίον

Παρὰ αὐτὸς ποῦ κάθεται ἐκεῖς τὸ καφφενεῖον
 Ἀπέναντις τὸ σπῆτι μου ; Θὰ τον φωνάξω (φωνάζει) Ἔλα.

(μετανοοῦσα)

Λουκία, ἄχ ! τί ἔκαμες ; Λουκία, εἶναι τρέλλα . . .

Καὶ ὁ Ἀλμέτης ἔρχεται. . . τὸ βῆμα τοῦ ἀκούω. .

(μετ' ἀποφασιστικότητος)

Δὲν εἶπε ὁ Πλάστης ν' ἀγαπῶ ; Κ' ἐγὼ τὸν ὑπακούω.

Ἄς ἔλθῃ τὴν ἀγάπην μου εὐθὺς νὰ τοῦ γνωρίσω.

Καλλίτερον νὰ νυμφευθῶ παρὰ ν' αὐτοκτονήσω !

(Φαίνεται ὁ Ἀλμέτης εἰς τὸ βάθος)

Ἡ κόρη τοῦ Κριτόπουλου καὶ χήρα Μενελάου

Ἐπιθυμεῖτε νὰ γενῇ κυρία Σθενελάου ;

(Ὁ Σθενέλαος Ἀλμέτης ἀνοίγει τὰς ἀγκάλας του, εἰς ἃς ρίπτεται ἡ Λουκία ἐνῶ πίπτει τὸ κατάβλημα).

ΝΙΚΟΛ. Α. ΚΟΤΣΕΛΟΠΟΥΛΟΣ

ΣΚΕΨΕΙΣ ΚΑΙ ΓΝΩΜΑΙ

Δύο κυρίως εἶδη γυναικὸς ὑπάρχουσιν εἰς τὸν κόσμον : ἡ μία κάθεται καὶ κλαίει διὰ τὰ σφάλματά της· ἡ ἄλλη, σηκώνει τὸν κόσμον ὅλον διὰ τὰ προτερήματά της.

Οἱ ἄνδρες δημιουργοῦσι τὸ μέλλον των· αἱ γυναῖκες τὸ ἀναμένουσι.

Ἐὰν γυνὴ ἄσχημος ἐμπνεύσῃ ἔρωτα, βεβαίως ὁ ἔρως αὐτὸς θὰ εἶνε μανιώδης· διότι θὰ προέρχεται εἴτε ἀξ ἀδυναμίας παραδόξου τοῦ ἐρῶντος αὐτὴν, εἴτε ἐκ θεληγέτρων ἀφανῶν ἀλλ' ἰσχυροτέρων καὶ αὐτῆς τῆς καλῶν.